

PALA LASTEAIA ÕPPEGEVUS

VISIOON

Kasvatatakse koos mängu, tantsu, laulu, uudishimu ja usinusega, ollakse rõõmsad ja aktiivsed.

MISSIOON

A. Haava nim Pala Kooli lasteaed pakub lapsele igakülgset arengut toetavat ja turvalist lastehoidu. Töötajale pakutakse kaasaegset ja meeldivat keskkonda.

ÕPPE- JA KASVATUSTEgevuste EESMÄRGID

Õppe- ja kasvatustegevuse üldeesmärk on lapse mitmekülgne ja järjepidev areng kodus ja lasteasutuse koostöös.

Üldeesmärgist lähtuvalt toetab õppe- ja kasvatustegevus lapse kehalist, vaimset, esteetilist, sotsiaalset ja emotsionaalset arengut, mille tulemusel kujuneb lapsel terviklik ja positiivne minapilt, ümbritseva keskkonna mõistmine, eetiline käitumine, loovus ning algatusvõime, esmased tööharjumused, kehaline aktiivsus ja arusaam tervise hoidmise tähtsusest ning arenevad mängu-, õpi-, sotsiaalsed ja enesekohased oskused.

VAIMNE KASVATUS

- Hoida lapse mõistus uudishimulikult, paindlik ja avatud.
- Arendada vaatlusoskust ja mõtestatud taju st näha seoseid ja neid seletada.
- Arendada kõnet ja väljendusoskust.
- Arendada mälu ja mõtlemist.
- Arendada loovust, kujutlusvõimet ja leidlikkust.

KEHALINE KASVATUS

- Tagada tervise säilimine ja tugevdamine.
- Luua piisavalt liikumisvõimalusi.
- Arendada liikumisosavust ja kehalisi võimeid – osavust, jõudu, vastupidavust, kiirust, painduvust.
- Arendada huvi liikumise ja sportimise vastu.
- Tagada peenmotoorika maksimaalne areng.

ESTEETILINE KASVATUS

- Arendada ilumeelt, õpetades mõistma ja nägema ilu enda ümber.
- Äratada huvi erinevate kunstiliikide vastu.
- Tajuda rahvakunsti olemust, kordumatust ja ilu.

SOTSIAALNE- EMOTSIONAALNE KASVATUS

- Õige ja positiivse enesehinnangu kujundamine.
- Süvendada eneseusku.
- Tunnetada oma kohta kodus ja lasteaias, turvalisuse tunde tajumine.
- Õpetada kinni pidama reeglitest, nii mängus kui ka ühiselureeglitest igapäevaelus.
- Õpetada väljendama oma tundeid ja arvestama kaaslaste tunnetega.
- Õpetada tegutsema koos ühise eesmärgi nimel.
- Süvendada teistega arvestamise oskust ja soovi säilitada enese ümber sõbralik õhkkond.
- Süvendada suhtlemisoskust igapäevaelu erinevates olukordades.
- Arendada võimet olla ise probleemide leidjaks ja lahendajaks.

ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE LÄBIVIIMISE PÕHIPRINTSIIBID JA VÄÄRTUSED

1. **TURVALISUS.** Tagada turvaline koht koosmängimiseks arendada turvalist käitumist luua võimalused eduelamuseks, uurimiseks, katsetamiseks, eneseteostamiseks, teha vigu ja neid parandada, väljendada tundeid, saavutada tunnustust.
2. **INTEGREERITUS.** Võimaldada õppida mitmete mooduste kaudu: mängimine, näitlemine, ehitamine, kirjutamine, katsetamine, käsitöö, kunst jpm.
3. **JÄRJEPIDEVUS.** Õpitegevuses kasutame põhimõtet kergemalt raskemale, lihtsamalt keerulisemale, lähemalt kaugemale. Harjutamine teeb meistriks.
4. **ÜHISTÖÖ.** Õppimine on vastastikune aktiivne protsess lapse ja täiskasvanu vahel, teiste laste ja keskkondade vahel, millega lapsed kokku puutuvad.
5. **INDIVIDUAALSUS JA LOOVUS.** Kõik pakutu olgu lapsele huvitav, eakohane ja loovust arendav.
6. **TERVIS.** Lapse tervise hoidmine ja edendamine ning liikumisvajaduse rahuldamine
7. **MÄNG.** Mängu kaudu õppimine;
8. **SUHTED.** Humaansete ja demokraatlike suhete väärtustamine;
9. **SOTSIALISEERUMINE.** Lapse arengut ja sotsialiseerumist soodustava keskkonna loomine;
10. **KOOSTÖÖ.** Kodu ja lasteasutuse koostöö;
11. **KULTUUR.** Eesti kultuuritraditsioonide väärtustamine ning teiste kultuuride eripäraga arvestamine. Aidata kaasa keskkonda, kodukohta ja häid suhteid väärtustavate laste kasvamisele.

Lapse arengu toetamine lasteasutuses on meeskonnatöö, mille toimimise eest vastutab lasteasutuse juhataja.

ÕPIKÄSITUS

Õppimine on elukestev protsess, mille tulemusel toimuvad muutused käitumises, teadmistes, hoiakutes, oskustes jms ning nendevahelistes seostes. Laps õpib matkimise, vaatlemise, uurimise, katsetamise, suhtlemise, mängu, harjutamise jms kaudu.

Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja läbiviimisel arvestatakse laste eripära: võimeid, keelelist ja kultuurilist tausta, vanust, sugu, tervises seisundit jms. Pedagoogid on laste arengu suunajad ning arengut toetava keskkonna loojad.

Laps on õppe- ja kasvatustegevuses aktiivne osaleja ning tunneb rõõmu tegutsemisest. Last kaasatakse tegevuste kavandamisse, suunatakse tegema valikuid ning tehtut analüüsima.

Õppe- ja kasvatustegevuses luuakse tingimused, et arendada lapse suutlikkust:

- 1) kavandada oma tegevust, teha valikuid;
- 2) seostada uusi teadmisi varasemate kogemustega;
- 3) kasutada omandatud teadmisi erinevates olukordades ja tegevustes;
- 4) arutleda omandatud teadmiste ja oskuste üle;
- 5) hinnata oma tegevuse tulemuslikkust;
- 6) tunda rõõmu oma ja teiste õnnestumistest ning tulla toime ebaõnnestumistega.

Tööviiside ja meetodite valikul arvestame Johannes Käisi pedagoogilisi printsiipe ja õpime mängu kaudu.

- Terviklikkus - kogu õppe- ja kasvatustegevus kasvatustöö annab lapsele tervikliku pildi ümbritsevast elust
- Lapse iseärasus - kõige aluseks on lapsepärasus ja huvi äratamine lapses.
- Elulähedus - õppekasvatustöö on korraldatud lapsele tuttava ja arusaadava põhjal.
- Iseseisvus ja aktiivsus - uusi teadmisi ja oskusi hangitakse palju uurides, katsetades, mitmete meelte abil tajudes, ning kinnistatakse praktilistes tegevustes. Lapsel on õppetöös aktiivne roll
- Koduloolisus - väljendub teemade valikul.

- Individuaalsus – arvestades iga lapse individuaalsust on õppekasvatustöö korraldatud vastavalt lapse võimetele ja arengutasemel. Õppetöö – planeeritud tegevused toimub individuaalselt, väikestes gruppides või kogu rühmaga, olenevalt tegevusest või teemast.

Lisaks rühmas toimuvale õppekasvatustööle osutatakse logopeedilist abi. Lapsed, kellel on individuaalne arengukava, käivad regulaarselt kaks korda nädalas logopeedi juures, muul ajal viibivad rühmas ning nendega tegeleb rühma õpetaja individuaalse arengukava alusel. Erivajadusega lapse puhul võetakse organiseeritud õppe- ja kasvatustegevuse aluseks rehabiliteerimiskava ja nõustamiskomisjoni otsus. Lapse individuaalsetest eripäradest lähtudes koostame individuaalse arenduskava koostöös lapse, lapsevanema, õpetaja ja logopeediga.

Logopeedilist abi vajavad lapsed selgitab logopeed septembris. Individuaalselt uuritakse lapsi alates 3,5 eluaastast. Nooremaid lapsi jälgitakse rühmas. Intensiivse kõneravi perioodil saab laps abi 2 korda nädalas, hiljem vastavalt vajadusele.

Puhketunni ajal kõik lapsed magavad või puhkavad rahulikult voodis, sel ajal on laste juures vähemalt üks täiskasvanu. Pärast seda on võimalus ka valiktegevusteks: mängimine, näitlemine, tantsimine, käeline tegevus või laulmine.

Õppekasvatustöö temaatika jälgib aastaegade vaheldumist, rahvuslikke tähtpäevi ja päevakorda kerkinud olulisi ning lastele huvipakkuvaid teemasid. Lugema ja kirjutama õpetamise ning matemaatika algteadmiste osas jälgitakse samuti integreeritud õpetamise põhimõtteid, kasutades sobivat ainemetoodikat. Rahuldavate tulemusteni jõudmiseks on oluline järjepidev harjutamine, kordamine ning uute teadmiste ja oskuste kasutamine igapäevastes toimingutes. Tegevuste eesmärgiks on arendada last mitmekülgselt ning tagada intellektuaalne, emotsionaalne, sotsiaalne ja füüsiline areng, luua alus oskusele kuulata, vaadelda, uusi teadmisi olemasolevaga seostada ja neid praktikas rakendada.

Õppekasvatustöö toimub nädalaplaani alusel. Täiskasvanu osaleb õppeprotsessis juhendaja ja suunajana. Laps võib ise anda hinnangu oma tegevusele, võrreldes seda

teiste omaga. Kuna lapse areng sõltub suuresti teda ümbritsevast keskkonnast, siis on oluline, kuidas täiskasvanud on seadnud eesmärgid ja sihid suunamaks tema arengut. Iga lapse areng on individuaalne ning kulgeb oma ajas ja ruumis.

ÕPPEAASTA

Lasteasutus korraldab õppe- ja kasvatustegevust õppeaastati. Õppeaasta algab

1. septembril ning kestab 31. augustini.

PALA LASTEAIA LIIK JA ERIPÄRA, RÜHMAD ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE KORRALDUS.

Pala lasteaias tegutseb kolm rühma: (eelkooliealiste rühm) vanem aiarühm, kus käivad 5-7-aastased, keskmine aiarühm 3–5-aastastest lastest ja hoiurühm 1,5aastast – 3,5aastani. Rühmade suurus on kuni 20 last, hoiurühmas 14 last. Lapsed on Peipsiääre vallast, kuid on ka naabervalla lapsi, kes sooviksid hiljem A. Haava nim Kooli õppima asuda. Naabervaldade lapsi võtame vastu üldises järjekorras, kui laps asub hiljem Pala kooli õppima. Kui laps elab teises vallas ning suundub edasi õppima sealsesse kooli, võetakse ta Pala lasteaeda vaid vabadele kohtadele.

Õppe- ja kasvatustegevus tugineb rühma päevakavale, mis määrab vastavalt laste eale päevarütmile, kus vahelduvad igapäevatoimingud, laste mäng, vabategevused ja pedagoogi kavandatud õppe- ja kasvatustegevused.

Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel arvestab pedagoog lapse arengutaset, vanust ning lapse huve. Lapse kasvades ja arenedes lähtutakse õppesisu valikul üldjuhul põhimõttest – lähemalt kaugemale, üksikult üldisemale.

Rühma õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel esitatakse kavandatava perioodi (nädal, kuu vm) eesmärgid, temaatika, õppesisu ja -tegevused. Rühma õppe- ja kasvatustegevuse kavandamine on paindlik ja võimaldab pedagoogil teha vajadusel muudatusi.

Rühma õppe- ja kasvatustegevus viiakse läbi esteetilises ja turvalises ning üksi ja ühistegevusi võimaldavas keskkonnas. Õppe- ja kasvatustegevus seotakse eelkõige

kodukoha inimeste, looduse ja asutustega. Õpitavaga (objektid, nähtused) tutvutakse loomulikus keskkonnas.

Tegevuskoha valikul arvestatakse nii üldisi kui ka valdkondade õppe- ja kasvatustegevuse eesmäärke, eri valdkondade sisude ja tegevuste lõimumist, tegevusteks vajalikke vahendeid ning pedagoogide ja personali kaasamist.

Erivanusega laste rühmas õpivad lapsed loomuliku arengu kaudu, kuna oma mängudes ja suhtlemistes lapsed abistavad, täiendavad ja rikastavad vastastikku üksteist. Samaealistel lastel on sarnased soovid ja vajadused. Erivanusega laste rühmas saavad vanemad lapsed aidata nooremaid kaaslasi, nii õpivad lapsed arvestama rühma ja üksiku isiku vajadusi.

Väikelaps on oma olemuselt uurija, avastaja, iseõppija. Laps tegutseb selle nimel, et muuta iseennast, kasvada ja areneda. Seetõttu oleme leidnud, et rahulikku töömeeleolu on võimalik luua vastavalt vajadusele töötades väikestes rühmades, eriti erivanusega laste rühmas ja ka individuaalselt (lugema õppimisel).

Natuke erinev olukord on vanemas rühmas, kus osa lastest tuleb esmakordselt lasteaeda erinevatest kodudest ja võimalustest. Et laste taset ühtlustada, on vaja teha palju individuaalset tööd, õpetada neile seda, mida teised õpivad siin juba kahe-, kolmeaastaselt. Individuaalne töö toimub hommikul 7.30 – 8.30 ja peale lõunauinakut kuni laste kojuminekuni rühma õpetaja poolt rühmaruumis.

Õpetaja ülesanne on suunata laste tegevust, korraldada laste iseseisvat tööd, luua valikuvõimalusi meelepärase tegevuse leidmiseks. Vahendid ja mänguasjad on paigutatud laste silmade ja käeulatusse, et nad oleksid kergesti kättesaadavad. Põhieesmärgiks on suunata laste aktiivset ja sisukat tegutsemist.

Kuni kolmeaastastel lastel kestab planeeritud tegevus 10-15 minutit, kolme- kuni viieaastastel lastel kuni 25 minutit, kuue- kuni seitsmeaastastel kuni 35 minutit.

Kuni kolmeaastastel lastel on planeeritud tegevusi päevas kuni kaks, kolme- kuni viieaastastel lastel kuni kolm ning kuue- kuni seitsmeaastastel lastel kuni neli.

Kuue- kuni seitsmeaastaste laste päevakavas on tegevusi – keel ja kõne (lugemine ja kirjutamine, kuulamine ja kõnelemine), matemaatika (võrdlemine ja arvutamine), liikumine, muusika ja kunstitegevused, mina ja keskkond, kõnearendus, mis soodustavad sujuvat sisseelamist kooliellu. Enam tähelepanu osutatakse psüühiliste protsesside - taju, mälu, kujutluste, mõtlemise arendamisele ja õppimise alusoskuste - vaatlus- ja kuulamisoskuse, võrdlemis-, järjestamis-, loendamis-, mõõtmis- ja rühmitamisoskuse ning modelleerimisoskuse kujundamisele.

Vastavalt lasteaia riiklikule õppekavale on meie lasteaias planeeritud õppe- ja kasvatustegevuste jaotus vanuseti järgmine:

Päevakava

Lastead töötab kella 7.30 – 18.00ni. Rühmas töötab korraga üks õpetaja ja abiõpetaja. Oma töös kasutame paindlikku päevakava. Selline töömeetod eeldab, et õppeaasta on planeeritud pooleks aastaks. Käsitletavad teemad on jaotatud kuude lõikes, milles hargnevad konkreetseid teemasid nädalaks ja päevaks. Õpetajal on hea oma päevaplaani sisse lülitada ka laste ideid ja mõtteid, kui tal on selge ettekujutus, milliseid teadmisi ta soovib lastega jagada. Samuti võimaldab selline meetod olemasolevat materjali hajutada ka järgnevale nädalale, kui teema peaks oodatust suuremat huvi pakkuma. Õpetaja ei ole surutud kindlate tunniaegade raamesse, kuid jälgib samas, et kõik planeeritud nädala jooksul läbi võetud saaks.

Hommik algab koosistumisega ja päeva tegevuskava läbiarutamisega. Õpetajal on suunav ja abistav roll. Tegevus suunab ise last, selleks peavad lapsed saama liikuda neile omases tempos. Iga nädal on 2 muusika ja 3 liikumiskasvatuse tundi. Vanemal rühmal toimuvad liikumise tunnid koolimaja võimlas, noorematel rühmadel võimaluse korral õues või lasteaia saalis. Peale tegelusi toimub õuesviibimine, vihmase ilma korral saab kasutada rõdu.

Lõunat süüakse rühmaruumis. Süües arendavad lapsed eneseteenindamist ja häid lauakombeid. Peale lõunasööki on puhketund. Kõik kuulevad enne uinumist muinasjuttu. Peale ärkamist saavad lapsed mängida kojuminekuni. Toimub ka individuaalne töö neile lastele, kes on puudunud või ei ole mingil põhjusel jõudnud

oma töid valmis. Need, kes on kauem lasteaias kui 16.00, saavad õhtuoodet ning vaba mäng kestab kojuminekuni.

Õppeaasta jooksul korraldame mänguhommikuid, spordipäevi, väljasõite, teatri- ja muuseumikülastusi, tähistame eesti rahvakalendri tähtpäevi.

Vanem rühm

7.30 – 8.30 lasteaeda saabumine.

8.30 – 9.00 hommikusöök

9.00 – 10.55 õppetöö

11.00 – 11.45 õuesviibimine

11.45 – 12.15 lõunasöök ja lõunauinakuks valmistumine

12.15 – 14.00 puhketund

14.00 – 15.45 koju minekuni mäng või tegevused, individuaalne töö.

14.30 bussidega kojusõitjad lahkuvad lasteaiast

15.45 – 16.15 õhtuode lasteaias kauem viibijatele

16.15 – koju minekuni vaba mäng või individuaalne töö

18.00 suletakse lasteaed.

Keskmine rühm ja hoiurühm

7.30 – 8.30 lasteaeda saabumine.

8.30 – 9.00 hommikusöök

9.00 – 10.35 õppetöö

10.35 – 10.50 riietumine

10.50 – 11.45 õuesviibimine

11.45 – 12.15 lõunasöök ja lõunauinakuks valmistumine

12.15 – 14.30 puhketund

14.30 – 15.45 koju minekuni mäng või tegevused

14.30 bussidega kojusõitjad lahkuvad lasteaiast

15.45 – 16.15 õhtuode lasteaias kauem viibijatele

16.15 – koju minekuni vaba mäng

18.00 suletakse lasteaed.

Juulis on lasteaias kollektiivpuhkus. Suvine (juuni ja august) päevakava näeb ette rohkem viibimist õues, õppetöö asemel toimub organiseeritud mäng või vaba tegevus ühes rühmas.

ERIVAJADUSTEGA LAPS

Erivajadusega lapse arengu toetamise põhimõtted ja korraldus

Laps on arenguliste erivajadustega, kui tema võimed, tervislik seisund või muud omadused (sh keha-, kõne, meele- või kognitiivne puue, emotsionaalsed ja käitumisraskused, üld- või eriandekus, keeleline või kultuuriline taust) erinevad sedavõrd, et tavapärase õpikeskkond ning õppe- ja kasvatusprotsess ei toeta tema võimete arengut piisavalt. Lapse varane erivajaduste või andekuse määramine ning vastava arendustegevuse alustamine annavad parema võimaluse lapse arengu ja õppimise toetamiseks. Et toetada lapse võimete kohast ja mitmekülgset arengut on vajalik tal võimaldada jõukohaselt osaleda õppe- kasvatustöös, võivad olla vajalikud muutused: eesmärgistuses, oodatavates tulemustes, õppekorralduses.

Selleks, et eelkooliealisele lapsele pakkuda võimete kohast kvaliteetset alusharidust, on vaja välja selgitada nende laste individuaalne võimekus, selle suhe eakohasusega ning individuaalsust arvestavalt kaasata laps õppe-kasvatustöö protsessi.

Võrdselt toetamist vajavad nii andekad kui ka arengus mahajäänud lapsed. Õigeaegse sekkumisega ennetatakse käitumis- ja suhtlemisraskusi. Mida varem lapse hariduslikke erivajadusi märgatakse, kirjeldatakse ja arendustööd alustatakse, seda paremad on lapse võimalused toime tulla igapäevaelus ja koolis.

Erivajadustega lapse, sealhulgas andeka lapse arengu toetamine lasteaias on meeskonnatöö, mille toimimise eest vastutab lasteasutuse juhataja koos lasteaija logopeediga.

Andekate laste toetamise põhimõtted

- Andekad lapsed saavad õppeprotsessis vajadusel rohkem, keerulisemaid ja süvenemist nõudvaid (lisa)ülesandeid.

- Last suunatakse ise teavet otsima ja seda hiljem rühmakaaslastega jagama.
- Leitakse võimalusi, et laps saaks kasutada oma tugevusi, fantaasiat või oskusi rakendades valida vahendeid ja väljundeid tegevusteks.

Erineva keelelise ja kultuurilise taustaga lapse toetamise põhimõtted

Lasteasutus toetab erineva keelelise ja kultuurilise taustaga peret lapsele oma keele ja kultuuri tutvustamisel ning eesti keele ja kultuuri väärtustamisel.

Lapsele, kelle kodune keel ei ole eesti keel, tagatakse eesti keele õpe.

Pala lasteaias omandavad mitte-eesti kodukeelega lapsed eesti keele kas:

- 1) lõimitud tegevuste kaudu, millele võib lisanduda eesti keele individuaalõpe;
- 2) täieliku keelekümbeluse meetodikat rakendades.

Eesti keele õppe eeldatavate tulemuste kavandamisel arvestatakse nii laste arengutaset, vanust kui ka eesti keele õppe mahtu ning meetodikat.

- Teistele rühma ja lasteaiakaaslastele omakorda tutvustatakse lapse päritolumaa kultuuri ja kombeid.
- Lapsed kasvavad vastastiku mõistmise ja sallivuse õhkkonnas.
- Erinevat kultuuri-ja keeletausta peetakse väärtuseks.
- Keeleõppe toetusse kaasatakse ka lapse pere.

Töö lastega

Töö toimub pidevalt ja arendatakse kõike, mis on laste arenguks vajalik.

Lasteaia põhieesmärk on last võimetekohaselt arendada igas valdkonnas, et ta oleks valmis koolieluks ja kooliellu sisse elamine kulgeks valutult.

Arendatakse last füüsiliselt, vaimselt, esteetiliselt, sotsiaalselt ja emotsionaalselt.

Lastele püütakse juba maast - madalast selgitada õppimise, tarkuse ja töökuse vajalikkusest.

Antakse teavet erinevatest ametitest ja nende vajalikkusest kogu ühiskonnas.

Väärtustatakse klassikalise perekonna mudelit.

LAPSE ARENGU HINDAMINE LASTEAIAS

Lapse arengu analüüsimine ja hindamine on oluline lapse eripära mõistmiseks, erivajaduste väljaselgitamiseks, positiivse enesehinnangu ja arengu toetamiseks ning õppe- ja kasvatustegevuse kavandamiseks koostöös lapsevanemaga.

Lapse arengu hindamine on osa igapäevasest õppe- ja kasvatusprotsessist. Pedagoogid viivad vaatlusi läbi kindla plaani alusel ning lapsi jälgitakse nii igapäevatoimingutes, vabamängus kui ka pedagoogi suunatud tegevustes.

Lapse arengu hindamise aluseks on eeldatavad üldoskused ning õppe- ja kasvatustegevuse valdkondade tulemused.

Lapse arengut kirjeldatakse lapsest lähtuvalt, väärtustades saavutatut ning tunnustades lapse toimetulekut, arenemist, positiivseid hoiakuid ja huvi.

Pedagoogiline nõukogu otsustab, milliseid meetodeid kasutada lapse arengu hindamisel. Rühmaõpetaja tutvustab lapsevanemale lapse arengu hindamise põhimõtteid ja korraldust.

Vähemalt üks kord õppeaastas viib pedagoog lapse arengu hindamiseks ja toetamiseks lapsevanemaga läbi arenguveestluse, mis:

- 1) annab tagasisidet lapse arengust ja õppimise tulemustest;
- 2) selgitab lapsevanema seisukohad ja ootused lapse arengu suhtes.

Lapse arengu hindamise ja arenguveestluse tulemus dokumenteeritakse «Isikuandmete kaitse seaduses» sätestatud tingimustel.

6–7AASTASE LAPSE EELDATAVAD ÜLDOSKUSED

Üldoskused

(1) Õppekavas eristatakse nelja üldoskuste rühma:

- 1) mänguoskused;
- 2) tunnetus- ja õpioskused;

- 3) sotsiaalsed oskused;
- 4) enesekohased oskused.

Üldoskuste kujunemist toetatakse kõigi õppe- ja kasvatustegevuste kaudu, erinevate valdkondade sisusid lõimides.

Mänguoskused

Mäng on eelkoolieas lapse põhitegevus. Mängu käigus omandab ja kinnistab laps uut teavet, uusi oskusi, peegeldab tundeid ja soove, õpib suhtlema, omandab kogemusi ja käitumisreegleid. Mänguoskus on kõigi üldoskuste ning õppe- ja kasvatustegevuse eri valdkondade oskuste ja teadmiste arengu alus.

Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel 6–7aastane laps:

- 1) tunneb mängust rõõmu ning on suuteline mängule keskenduma;
- 2) rakendab mängudes loovalt oma kogemusi, teadmisi ja muljeid ümbritsevast maailmast;
- 3) algatab erinevaid mängu ja arendab mängu sisu;
- 4) täidab mängudes erinevaid rolle;
- 5) järgib mängureegleid ning oskab tuttavate mängude reegleid teistele selgitada;
- 6) suudab mängu käigus probleeme lahendada ja jõuda mängukaaslastega kokkuleppele;
- 7) tunneb rõõmu võidust ja suudab taluda kaotust võistlusmängus;
- 8) kasutab mängudes loovalt erinevaid vahendeid.

Tunnetus- ja õpioskused

Tunnetusoskused on oskused tahtlikult juhtida oma tunnetusprotsesse – taju, tähelepanu, mälu, mõtlemist, emotsioone ja motivatsiooni.

Õpioskuste all mõistetakse lapse suutlikkust hankida teavet, omandada teadmisi ja oskusi ning uurida ja katsetada. Õpioskused kujunevad tunnetusoskuste arengu alusel.

Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel 6–7aastane laps:

- 1) saab aru lihtsamatest seostest (hulk, põhjus, tagajärg), tajub esemeid, sündmusi ja nähtusi tervikuna;

- 2) mõtleb nii kaemuslik-kujundlikult kui ka verbaalselt, saab kuuldust aru, reageerib sellele vastavalt ning kasutab arutlevat dialoogi;
- 3) tegutseb sihipäraselt, on suuteline keskenduma kuni pool tundi;
- 4) kavandab ja korraldab oma igapäevategevusi ja viib alustatud tegevused lõpuni;
- 5) tegutseb uues olukorras täiskasvanu juhiste järgi;
- 6) suhtub õppimisse positiivselt – tahab õppida, uurida, esitada küsimusi, avastada ja katsetada;
- 7) rühmitab esemeid ja nähtusi erinevate tunnuste alusel;
- 8) kasutab materjali meeldejätmiseks kordamist.

Sotsiaalsed oskused

Sotsiaalsete oskuste all mõistetakse lapse oskusi teistega suhelda, tajuda nii iseennast kui ka partnereid, võtta omaks ühiskonnas üldtunnustatud tavasid ning lähtuda eetilistest tõekspidamistest.

Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel 6–7aastane laps:

- 1) püüab mõista teiste inimeste tundeid ning arvestada neid oma käitumises ja vestluses;
- 2) tahab ja julgeb suhelda – huvitub suhetest ja tunneb huvi teiste vastu;
- 3) hoolib teistest inimestest, osutab abi ja küsib seda vajadusel ka ise;
- 4) osaleb rühma reeglite kujundamisel;
- 5) oskab teistega arvestada ja teha koostööd;
- 6) loob sõprussuhteid;
- 7) saab aru oma-võõras-ühine tähendusest;
- 8) teeb vahet hea ja halva käitumise vahel;
- 9) mõistab, et inimesed võivad olla erinevad;
- 10) järgib kokkulepituid reegleid ja üldtunnustatud käitumisnorme;
- 11) selgitab oma seisukohti.

Enesekohased oskused

Enesekohaste oskuste all mõistetakse lapse suutlikkust eristada ja teadvustada oma oskusi, võimeid ja emotsioone, juhtida oma käitumist.

Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel 6–7aastane laps:

- 1) suudab oma emotsioone kirjeldada ning tugevaid emotsioone, nt rõõmu, viha, sobival viisil väljendada;
- 2) kirjeldab enda häid omadusi ja oskusi;
- 3) oskab erinevates olukordades sobivalt käituda ning muudab oma käitumist vastavalt tagasisidele;
- 4) algatab mängu ja tegevusi;
- 5) tegutseb iseseisvalt ja vastutab oma käitumise eest;
- 6) teab, mis võib olla tervisele kasulik või kahjulik ning kuidas ohutult käituda;
- 7) saab hakkama eneseteenindamisega ja tal on kujunenud esmased tööharjumused;
- 8) kasutab erinevaid vahendeid heaperemehelikult ning tegevuse lõppedes koristab enda järelt.

Lasteaia õpetaja jälgib lapse kehalist, vaimset ja sotsiaalset, sealhulgas esteetilist ning kõlblelist arengut.

Eeldatavad tulemused õppeperioodi lõpuks

Õppekava eesmärgiks on kindlustada laste areng selliselt, et lõpptulemuseks oleksid lastel teadmised ja oskused, mis tagaksid eduka toimetuleku koolis. Koolivalmiduse all peetakse silmas ka laste individuaalseid, sotsiaalseid, vaimseid ja kehalisi võimeid, mis võimaldavad koolitööga toime tulla. Need eeldused olenevad nii pärilikest kui ka sotsiaalse keskkonna tegureist. Koolivalmiduseni jõuavad lapsed samm-sammult ja oma individuaalse tempoga. Selle jälgimiseks töötati välja oma kriteeriumid, mis ei ole laste üldise arengutaseme hindamiseks.

Tabelite koostamisel peetakse silmas lapse arengu aspekte: mängu, tunnetus -, õpi-, sotsiaalset, enesekohast ja kehalist arengut.

Sotsiaalse arengu tabel sisaldab mängu, emotsioonide, tunnetuse, tahte, enesekohase ja ümbrisevaga kohanemisvõime arengut.

Motoorika arengu tabelis on koordineerimise, liikumisaktiivsuse, vastupidavuse ning silma ja käe koostöö areng.

Vaimse arengu tabel näitab mängu, õpioskusi, silmaringi, kõne, loogika ja mälu arengut ning konkreetseid algteadmisi emakeelest ja matemaatikast.

Kui laps tuleb lasteaeda, avame talle kausta, mis sisaldab mõningaid temale iseloomulikke joonistusi ja iseseisvaid ülesandeid, tema tegevuste ja mängude objektiivseid kirjeldusi, intervjuud lapsega ja arengutabeleid.

Tabeleid täidame kaks korda aastas (novembris ja mais), märkides oskuse ja lapse vanuse ristumiskohale vastavalt rohelise (oskab), sinise (on ebakindel) või punase (ei oska) täрни.

Lapse arengu jälgimise tabelites kajastub iga lapse individuaalne areng ja see pole mõeldud hinnangu andmiseks antud lapse arengutaseme kohta. Tabelite eesmärgiks on anda ülevaade oskustest ja teadmistest, mis on antud lapsel juba olemas, millised vajavad veel harjutamist ja milliseid tuleb lähiajal õppima asuda ning seda kõike lähtuvalt meie õppekavast. Lapse arengutabelit kasutatakse abivahendina õpetaja töö planeerimisel.

- Vähemalt üks kord aastas, arenguestlusel, annab õpetaja lapsevanemale tema lapse arengu kohta kirjaliku ülevaate, aluseks aasta jooksul täidetud arengutabelid.
- Kooli minevatele lastele antakse koolivalmiduskaart, mis on valminud rühma õpetajate, logopeedi, muusika ja liikumiseõpetajate ning lapsevanema koostööna.
- Kehalise arengu hindamisel vaadeldakse eelkõige lapse üld- ja peenmotoorikat: koordinatsiooni, kõndi, rühti ja tasakaalu, painduvust, täpsust, näo- ja sõrmelihaste kontrolli oskust ning jõudu ja vastupidavust.
- Vaimse arengu hindamisel vaadeldakse psüühiliste protsesside ja kujutluste ning õppimise alusoskuste arengut, kaasa arvatud kõne kasutamine ja mõistmine.
- Sotsiaalse arengu hindamisel vaadeldakse lapse tegutsemist ja suhtlemist teiste laste ja täiskasvanutega, lapse tegevuste ja mängu arengut, iseseisvust ning toimetulekuoskusi, emotsioonide kontrolli ja väljendamise oskust, kollektiivis kohanemist, kõlbelist ja esteetilist arengut.
- Tunnustatakse toimetulekut, arenemist (edasiminekut), positiivseid hoiakuid, huvi. Arengut kirjeldatakse lapsest lähtuvalt, väärtustatakse lapse saavutusi.